

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

Caput 9. De Metaphora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

CAPUT IX.

De Metaphora.

Metaphora Latine *Translatio* dicitur per *Antonomasiam*, est enim excellentissimus Troporum omnium. Non fit autem solius necessitatis causa, quando scilicet deest verbum proprium, ut cum dicimus: flos lactis, pes sedis, navis templi; pavo oculatus in cauda, oculi vel gemmæ in vitibus, fluctus segetum, medulla arborum, radix montis, folium in libris &c. Sed etiam cum habemus proprium, translatum tamen melius, elegantius & significantius rem exprimit, ut eburnei dentes, labra rosea, nasus aquilinus pro adunco &c. Sic rem exornare verbis, & sententiis, & telum manu fugit, melius rem exprimit, quam si dicas, rem bene proferre, vel telum è manu mittere. Hinc *Metaphora* magnopere facit non solum ad copiam verborum, sed etiam ad ornatum, & sublimitatem orationis. Definitur *Metaphora*, quod sit *similitudo ad unum verbum contracta*: fusiùs autem sic: *cum nomen aut verbum propter similitudinem transfertur ex eo loco, in quo proprium est, in eum, in quo proprium deest, aut translatum proprio melius est.* Ubi notanda particula *similitudo*: hæc enim ratio & fundamentum hujus tropi est, quod fiat cum virtute, & est differentia, per quam ab

aliis distinguitur, qui etiã transferunt à propria significatione in alienam. Distinguitur autem similitudo Locus Rhetoricus, à Metaphora Tropo, quòd in similitudine semper unum cum altero conferatur, & ideo utrumque nomen *expresse* ponatur; & quidem si expressa, & aperta sit similitudo, additur, *sicut, velut* &c. Si implicita & occulta, apponitur utrumque nomen, & quod alicui confertur, & cui confertur. In Metaphora autem non confertur unum alteri, neque utriusque nomen ponitur saltem in recto & æqualiter, sed unum dicitur esse alterũ, proprio, quòd ei competit, vel competere potest, nomine omisso, & altero, cui illud simile est, applicato. Hinc non est metaphora si dicam: oratio ejus est melle dulcior, licet omittatur; *sicut*, sed comparatio Grammatica, unum enim confertur cum altero, non autem unum dicitur esse alterum, vel ponitur pro altero. Idem est si dicam: Militia est vita hominis super terram; adolescentia est flos ætatis, non est Metaphora, sed definitio per similitudinem occultam. Cujus ratio ulterior est; quia ad metaphoram non satis est, ut omittatur *sicut, velut*, sed etiam unum debet poni loco alterius; hoc enim ad rationem tropi requiritur; hic autem non ponitur unum loco alterius, sed *ad aliud*, quippe utrumque in recto & æqualiter ponitur: quare, ut foret Metaphora, dicendum esset sine addito *Militia hominis*, omisã vitã: & *flos ætatis*, omisã adolescentiã. Ex eadem causã non est

est metaphora si dicas: Petrus est alter Hercu-
 les, alter Cicero, alter Virgilius, ingenio non
 inferior Aristotele, lupo voracior; est enim
 hęc Comparatio satis expressa. Ex dictis col-
 lige quid de illis & similibus sentiendum sit;
 butyrum manè est aurum, meridie argentum,
 vesperi plumbum; vinum est adolescentiæ
 flamma, libido est animorum venenum &c.
 non enim *simile* ponitur *loco alterius*, sed *ad*
alterum, quod est contra definitionem tropi,
 qui requirit, ut unum ponatur loco alterius,
 dum autem aliquid loco alterius est, seu
 vices alterius agit, locumque tenet, necesse
 est ut alterum absit, ejus locum tenens est.
 Ex dictis collige modum faciendi metapho-
 ram (idem de Allegoria, Catachresi &c.)
 esse hunc. 1. quære cui res illa per nomen
 significata sit similis. 2. ommissa similitudinis
 declaratione pone nomen illius rei, cui hæc
 est similis, loco nominis hujus. Idem hoc
 notasse juvabit, ut deprehendas, an hoc vel
 illud vocabulum metaphoricè, an metony-
 micè, an synecdochicè accipiatur? quære ni-
 mirum, cur v.g. hæc vox pro ista ponitur? cur
 aquilinus nasus pro adunco ponitur? & cau-
 sam invenies similitudinem, quæ cum sit
 propria, & perfecta, metaphoram esse affir-
 mabis. Si quæras cur puppis pro navi pona-
 tur; ales pro aquila? causam invenies, quia
 puppis est pars navis, aquila species, seu pars
 generi subjecta, & synecdochen esse conji-
 cies. Si quæras, cur mors sit pallida? causam

deprehendes, quòd faciat pallidos ; & esse metonymiam (in qua effectus pro causa ponitur) intelliges. Idem est de aliis tropis, & eorum speciebus ; quarum differentias si bene perspectas habueris, facilè dignosces, quòd quid sit referendum.

CAPUT X.

Quotuplex sit translatio ?

Metaphora, seu translatio antonomastice dicta, quia fieri potest modis quatuor, statuitur esse *quadruplex*. *Primus modus* est cum ab animato transfertur significatio ad animalium propter similitudinem, quæ inter illa est. Dicitur autem hîc *animal* seu *animatum* (nam animal hîc latè sumitur pro eo, quod habet animam) quidquid vivit, seu vitâ rationali, ut homo, Angelus, Deus ; seu sensitivâ ut brutum, seu vegetativâ tantùm ut arbor, flos, herba, radix, & quidquid crescit propriè, non accepto augmento ab extrinsecò, sicut mons, aut lapis. Exempla ad illustrandum & facilitandum tironibus hunc tropum adjungo complura, quod in aliis tropis similiter eadem ex causa præstado, ut juvenes intellegendum authores facilè tropicas locutiones dignoscant, & alias ex se facere norint. Hoc itaque primo modo Cato Philosophorum Deus dictus est. Sicut & Augustus Cæsar à Virgilio Ecloga 1.

O Me-